

יחידה 18. בריאת האישה

(פסוקים כא-כה)

א. הקדמה

כפי שלמדנו בפסוקים הקודמים, ה' לא רצה שהאדם יישאר לבדו, ועל כן ברא אישה, שגם היא בצלם א-לוהים, וגם לה נשמה א-לוהית, בדיוק כמו האדם. עם האישה יוכל האדם לדבר, איתה הוא יוכל להתייעץ, וביחד איתה יוכל האדם להקים משפחה. כשראה אדם בפעם הראשונה את האישה, הוא קרא לה אישה משום שהיא נלקחה מאיש ומשום שהיא מתאימה לו.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

כא. וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים | תְּרִדְמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישָׁן

וַיִּקַּח אֶחָת מִצְלָעֹתָיו אֶחָת מֵהָעֲצָמוֹת שֶׁבְצַד גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם (עפ"י אונקלוס מדובר באחת הצלעות)

וַיִּסְגֹּר בְּשֹׁר מִיֵּלָא בֶשֶׂר תַּחְתְּנָה בְּמִקוּמָה (במקום העצם שלקח):

כב. וַיְבֹן יְהוָה אֱלֹהִים |

אֶת-הַצֶּלַע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם לְאִשָּׁה

וַיְבָאָהּ (את האשה) אֶל-הָאָדָם:

כג. וַיֹּאמֶר הָאָדָם

זֹאת הִפְעַם עֵצָם מֵעֲצָמַי

וּבֶשֶׂר מִבְּשָׁרִי

לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה

כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ-זֹאת נִלְקַחָהּ הָאִשָּׁה הַזֹּאת:

כד. עַל-כֵּן (זאת הסיבה שטבע העולם הוא ש:)

יֵעֲזֹב אִישׁ אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ (כאשר יגיע זמנו להתחתן)

וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וִיתְחַתֵּן עִם אִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבֶשֶׂר אֶחָד לְמִשְׁפָּחָה אֶחָת:

כה. וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עֶרוּמִּים לֹא לְבוּשִׁים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ

וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ וְלֹא הִתְבַּיִּישׁוּ בְּכַד:

ג. מנגינת הכתוב

האיש והאישה מתאימים זה לזה ומשלימים זה את זה. כשהם מקיימים יחדיו את המצוות ועובדים ביחד את ה' - הם שמחים זה בזה וה' שמח בהם.

יש כאן חסד גדול של ה', שהאדם לא יהיה לבד.

דרכו של עולם, שכשמגיע הזמן להתחתן - עוזבים החתן והכלה את בית ההורים ומקימים משפחה חדשה משלהם. כך הוא רצון ה'.

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחברת

- נבקש מהתלמידים לסמן את המילים **אישה ואשתו**.
- בצד שמאל, יזהו התלמידים את האותיות המשותפות ל**איש ולאישה**.
- בנוסף, נסב את תשומת לבם לכך שנוסף לאותיות א' ו-ש' המשותפות, ישנן גם האותיות י' ו-ה', המרכיבות ביחד את שם ה' - לרמז לנו שכאשר האיש והאישה עושים את רצון ה', אזי השכינה שרויה ביניהם.

המחשות נוספות:

שיחה בנושא התא המשפחתי וחשיבותו.

ניתן להמחיש זאת בקלות ע"י עץ משפחה קטן, המראה כיצד הוריו של אחד מהתלמידים גדלו בבתיהם של הסבים והסבתות עד שהתחתנו, ואז עזבו את בתי הוריהם ועברו לגור ביחד (והם עדיין חייבים במצוות כיבוד אב ואם).

- ניתן לנצל את ההזדמנות ולבנות גם עם שאר התלמידים עץ משפחתי.

בְּרִיאַת הָאִשָּׁה

פְּרָק ב פְּסוּקִים כֹּא-כֵה

עמוד 18

כֹּד עַל-כֵּן יֵעֹזֵב-אִישׁ
אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ
וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ
וְהָיוּ לְבֶשֶׁר אֶחָד:

כֵּה וְיִהְיוּ שְׁנֵיהֶם עַרוּמִים
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
וְלֹא יִתְבַשְׁשׁוּ:

הדגישו את המילים "אישה" / "אשתו"

האיש והאישה מתאימים זה לזה.
צבעו בצבע אחד את האותיות המשותפות לאיש ולאישה.

אִישׁ אִשָּׁה

(בשתי האותיות הנוספות - רמז שם ה'!)

כֹּא וַיִּפֹּל י-ה-ו-ה א-להים |
תִּרְדָּמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישָׁן
וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעָתָיו
וַיִּסְגֹר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה:

כֵּב וַיִּבֶן י-ה-ו-ה א-להים |
אֶת-הַצֵּלַע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם לְאִשָּׁה
וַיָּבֵאָהּ אֶל-הָאָדָם:

כֵּג וַיֹּאמֶר הָאָדָם
זֹאת הַפֶּעַם עָצַם מַעֲצָמִי
וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי
לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה
כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ זֹאת:

יחידה 19. הניסיון (פרק ג, פסוקים א-ו)

א. הקדמה

אם ה' שם את אדם הראשון בגן עדן, אז מדוע אנחנו לא שם עכשיו? התשובה היא שהאדם הראשון חטא. לאדם יש בחירה חופשית לבחור לעשות את רצון ה' או חס ושלום לא לעשות את רצון ה'. בחירה טובה של האדם - להקשיב לדברי ה' - מזכה אותו בשכר; בחירה רעה של האדם - שלא להקשיב לדברי ה' - גורמת לו לקבל עונש.

הנחש - אנחנו לא מכירים כיום נחש כמו זה שהיה בגן עדן. נחש זה נשלח על ידי ה' כדי לנסות את האדם ואת האישה.

הנחש ניסה לשכנע את האישה שכדאי לה לשמוע בקולו ולא בקול ה'.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

א. **והנחש היה ערום** חכם להרע, ערמומי **מכל חית השדה** יותר מכל חיות השדה **אשר עשה י-ה-ו-ה אלהים** **ויאמר אל-האשה אף כי-אמר אלהים** האם באמת אמר א-לוהים (עפ"י אונקלוס) **לא תאכלו מכל עץ הגן:**

ב. **ותאמר האשה אל-הנחש מפרי עץ-הגן נאכל:**

ג. **ומפרי העץ אשר בתוך באמצע הגן אמר אלהים לא תאכלו מפנו ולא תגעו בו פן-תמתון:**

ד. **ויאמר הנחש אל-האשה לא-מות תמתון** אין זה נכון שתמותו!

ה. **כי אלא ידע אלהים כי ש:ביום אכלכם מפנו ונפקחו עיניכם** "עיני השכל"

והייתם כאלהים כמו א-לוהים, בכך שתהיו **ידעי טוב ורע** יודעים להחליט **לבד** מה טוב ומה רע:

ו. **ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה-הוא לעינים ונחמד העץ להשפיל**

ותקח מפריו ותאכל ותתן גם-לאישה לאיש שלה עמה ויאכל:

ג. מנגינת הכתוב

יש לשמוע בקול ה'.

גם כאשר היצר הרע מפתה אותנו לפעמים לעשות אחרת מדבר ה' - זהו ניסיון. יש להתגבר עליו ולשמוע בקול ה'.

דבר ה' הוא תמיד הדבר הנכון ביותר וגם הטוב ביותר!

כאשר מתגברים ושומעים בקול ה' - מקבלים שכר טוב.

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחוברת

- נבקש מהתלמידים לסמן את המילים שבהן אותיות השורש א.מ.ר. (יש אמירות של ה' ויש אמירות של הנחש).
- בצד שמאל: איור המתאר את האישה הניצבת בפני ניסיון קשה - האם להקשיב לדברי ה' או לדברי הנחש. התלמידים מתבקשים להדביק מדבקות הממחישות במעט את הניסיון.
- ניתן להוסיף לציור את עץ הדעת טוב ורע ולצבוע.

המחשות נוספות:

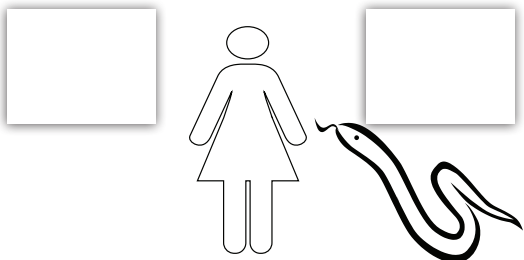
- שיחה בכיתה על ניסיונות שונים שאנו נתקלים בהם במהלך החיים.
- לביים הצגה עם תלמידים: אחד עומד במרכז ושני ילדים משני צדיו - האחד מנסה לשכנע אותו לעשות מצווה והאחר מנסה לפתות אותו שלא. או ההיפך: האחד מנסה לפתות להצטרף למעשה שלילי והאחר מנסה להניא אותו מכך.
- חשוב מאוד לסיים הצגה כזאת בדיון בשאלה: מה עוזר לנו להתגבר בשעת ניסיון?
- לבקש מהילדים לספר על מקרים שבהם התגברו ופעלו נכון למרות הקושי.

ה **כִּי יֵדַע אֶל־לֵהִים**
כִּי בַיּוֹם אֶכְלֶכֶם מִמָּנוּ
וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם
וְהֵייתֶם כְּאֶל־לֵהִים יֵדְעֵי טוֹב וְרָע:

ו **וְתִרְאֵהָ אִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל**
וְכִי תֵאָוֶה-הוּא לְעֵינַיִם
וְנַחֲמֵד הָעֵץ לְהִשְׁפִּיל
וְתִקַּח מִפְרִיו וְתֹאכַל
וְתִתֵּן גַּם-לְאִישָׁה עִמָּה וַיֹּאכַל:

מדף המדבקות: הדביקו מעל תמונת הנחש ציור המתאר את דברי הנחש וציור המתאר את דברי ה', בריבוע המופיע בצדה של האישה.

צבעו את האיור.

הַנְּסִיוֹן

פָּרָק ג פְּסוּקִים א-ו

יחידה 19

א **וְהַנְּחָשׁ הָיָה עָרוֹם**
מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה
אֲשֶׁר עָשָׂה י-ה-ו-ה אֶל־לֵהִים
וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה
אֵף כִּי־אָמַרְתְּ אֶל־לֵהִים
לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הָגֶן:

ב **וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל־הַנְּחָשׁ**
מִפְּרֵי עֵץ־הָגֶן נֹאכַל:

ג **וּמִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הָגֶן**
אָמַרְתְּ אֶל־לֵהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמָּנוּ
וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶן־תִּמְתּוּן:

ד **וַיֹּאמֶר הַנְּחָשׁ אֶל־הָאִשָּׁה**
לֹא־מוֹת תִּמְתּוּן:

צבעו את המילים שבהן מופיעות אותיות השורש א.מ.ר.

יחידה 20. תוצאת החטא

(פסוקים ז-י)

א. הקדמה

ידיעתו של ה' - ה' משגיח על עולמנו ויודע כל מה שקורה בו. אין לאדם אפשרות להסתיר דברים מה'. גם כשאדם מנסה להסתיר את חטאו או "לברוח" מה' - אין הוא יכול, כי ה' רואה ויודע הכול! אפילו כאשר ה' פונה אל אדם בשאלה (כמו "איכה"? - אין זה מחמת שה' לא יודע את התשובה, אלא שה' נותן לאדם הזדמנות להודות שטעה וחטא (וידוי הוא דבר חשוב הדורש אומץ, בניגוד לתירוצים, שמטרתם ניסיון להתחמק מהוידוי). לעתים התורה מספרת לנו על ה' בלשון בני אדם, כלומר מאגישה את ה' ומשייכת לו פעולות של בני אדם, אך זאת רק כדי שנצליח להבין טוב יותר את תוכן הדברים (ברור לכול שאין כוונת התורה לייחס לה' תכונות אנושיות).

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

ז. וְתִפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם עֵינֵי הַשֶּׁבֶל

וַיִּדְעוּ כִּי עֵירָמָם הֵם רְאוּ בְכַךְ פֶּתְאוֹם מִשְׁהוּ לֹא טוֹב וְהִתְבַּיֵּשׁוּ

וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ תְּאֵנָה (תפרו כמה עלים ביחד)

וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֶת:

ח. וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל י-ה-ו-ה אֱלֹהִים מִתְּהִלָּתוֹ בְּגִן שָׁמַעוּ קוֹל וְהִבִּינוּ שִׁזָּה קוֹלוֹ שֶׁל ה' שֶׁהוֹפִיעַ בְּגִן

לְרוּחַ הַיּוֹם אַחֲרֵי הַצְהָרִיִּים, שְׁעָה שְׁרוּחַ נְעִימָה נוֹשֶׁבֶת

וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאַשְׁתּוֹ מִרֹב בּוֹשָׁה מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן:

ט. וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הָאָדָם

וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה אֵיפֶה אַתָּה?:

י. וַיֹּאמֶר אֶת-קִלְוֵי שְׁמַעְתִּי בְּגִן

וַאֲיָרָא פְּחַדְתִּי כִּי-עֵירָם אָנֹכִי וְאַחֲבָא:

ג. מנגינת הכתוב

החטא גורם לאדם בושה גדולה ותחושת אי-נעימות. גם אם בהתחלה החטא נראה נעים, בסופו של דבר הוא גורם צער ובושה לאדם. לכן, אדם שחוטא נוטה לפעמים לנסות לברוח ולהתחבא, ובעצם הוא בורח מעצמו. במוקדם או במאוחר, האדם מגלה שהבריחה איננה פתרון; הרי ה' רואה הכול ויודע הכול. הדרך הנכונה להתמודד עם חטא היא להודות בחטא, לחזור בתשובה ולתקן.

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

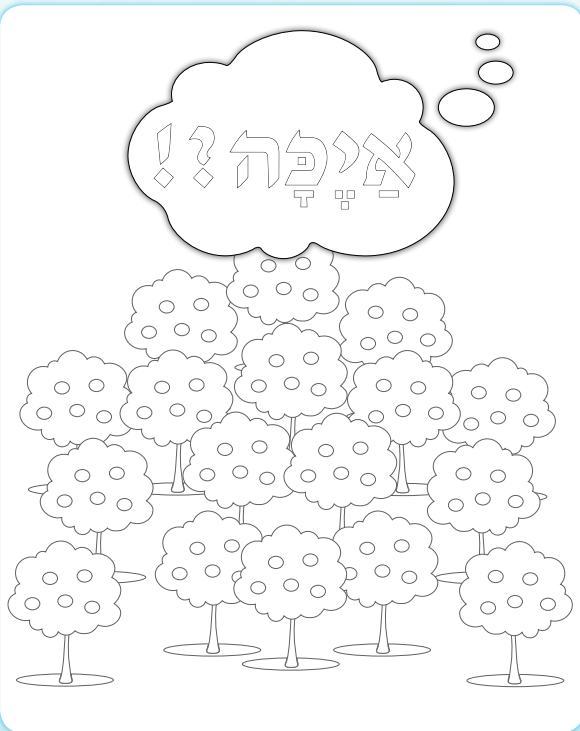
בחוברת

- נבקש מהתלמידים לסמן את המילים שבהן אותיות השורש ח.ב.א.
 - בצד שמאל: נבקש מהתלמידים לנסות למצוא את האדם ואשתו המתחבאים בתוך עץ הגן ו"לצעוק" ביחד עם הילדים את דבר ה': "איפה?"
- אפשר לעורר בכיתה דיון סביב השאלות: מדוע הם מתחבאים? ממי הם מתביישים? (מה? מעצמם? או גם וגם?)
האם אפשר בכלל להתחבא מה?
אפשר לצבוע את הציור.

המחשות נוספות:

אפשר להביא לכיתה עלים של עץ תאנה.
גודלם של העלים מסביר לנו מדוע בחרו האדם ואשתו דווקא את העלים האלה כדי לתפור להם חגורות.

- א. האם אתם מוצאים את האדם ואת אשתו באיור? מדוע אינכם מוצאים?
 - ב. מדוע הם מתחבאים? ממי הם מתביישים?
 - ג. האם ה' מצא אותם? האם אפשר להתחבא מה'?
 - ד. צבעו את המילה "איפה?"
 - ה. צבעו את האיור.
- [למורה: ניתן להתחיל את התלמידים להשתמש בצבעים עזובים - אפור, חום, בורדו וכדו']

תוצאת החטא

פרק ג פסוקים ז-י

יחידה 20

ז וַתִּפְקְחֶנָּה עֵינֵי שָׂרֵיָהֶם
וַיִּדְעוּ כִּי עֵרְמָם הֵם
וַיִּתְּפוּרוּ עֲלֶיהָ תְּאֵנָה
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת:

ח וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל י-ה-ו-ה א-ל-הֵים
מִתְּהַלְךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם
וַיִּתְחַבְּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי י-ה-ו-ה א-ל-הֵים
בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן:

ט וַיִּקְרָא י-ה-ו-ה א-ל-הֵים אֶל-הָאָדָם
וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיפֶה:

י וַיֹּאמֶר אֶת-קוֹלִי שָׁמַעְתִּי בְּגֵן
וַאֲיָרָא כִּי-עֵרְמָם אָנֹכִי וְאִתְחַבְּא:

צבעו את המילים שבהן האותיות ח.ב.א.

יחידה 21. קבלת אחריות

(פסוקים יא-יג)

א. הקדמה

לאדם ניתנה דעת והוא מחליט מה לעשות ומה לא לעשות, וממילא הוא גם נושא באחריות למעשיו. כאשר אדם עושה מעשה טוב - הוא שמח ורוצה לקבל אחריות על מעשהו.

כאשר אדם עושה מעשה רע - קשה לו יותר לקבל אחריות.

לפעמים קל לו יותר לנסות לברוח ולהתחבא (כמו בפסוקים הקודמים), אבל זה לא עוזר, כי ה' הרי יודע הכול.

לפעמים קל לו יותר להאשים מישהו אחר (כמו בפסוקים האלה), אך גם זה מתברר כלא נכון, לא ראוי ולא עוזר.

הדבר היחיד שהוא גם נכון, גם טוב וגם עוזר הוא לשאת באחריות על המעשים, לחזור בתשובה ולתקן את הטעון תיקון.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

יא. וַיֹּאמֶר ה' לָאָדָם מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵרַם אַתָּה

הַמֶּן-הָעֵץ הָאֵם מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבָלְתִי אֶכֶל-מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ:

יב. וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי שִׁנְתָה לִי לְהוֹיֹת עִמִּי הֲוֵא נָתַתָּה-לִּי מִן-הָעֵץ וְאֲכַלְתִּי:

יג. וַיֹּאמֶר י-ה-ו-ה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה-זֹּאת עָשִׂית

וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִנֵּחֵשׁ הַשִּׂיָּאֲנִי פִּיתָה אוֹתִי וְאֲכַלְתִּי:

ג. מנגינת הכתוב

השלב הראשון בחזרה בתשובה הוא להכיר בעובדה שחטאתי. זהו תנאי הכרחי בדרך לתיקון.

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחוברת

- נבקש מהתלמידים לצבוע את המלים מן השורש א.כ.ל, המבטאות את חטאם של האדם ושל אשתו, שנצטוו לא לאכול ואכלו.
- בתוך שלושת הריבועים מופיעים האדם, האישה והנחש. נבקש מהתלמידים להדביק מדבקות המבטאות את העובדה שהאדם והאישה האשימו אחרים בכישלונם.

נשים לב שהנחש לא אמר כלום כי ה' כלל לא שאל אותו.

(את האדם ואת האישה ה' שאל כדי לעורר אותם לחזור בתשובה. עיינו בספורנו.)

המחשות נוספות:

- לעורר בכיתה דיון בנושא קבלת אחריות (הגבורה שבקבלת אחריות, היתרונות שבקבלת אחריות).
- להזכיר את שלושת שלבי החזרה בתשובה: הכרה בחטא, סליחה ווידוי, קבלה לעתיד.